

A Szegedért Alapítvány idei díjazottjai

Aki a város lakójaként sikert sikerre halmoz

Lékö Péter, az utazó nagykövet

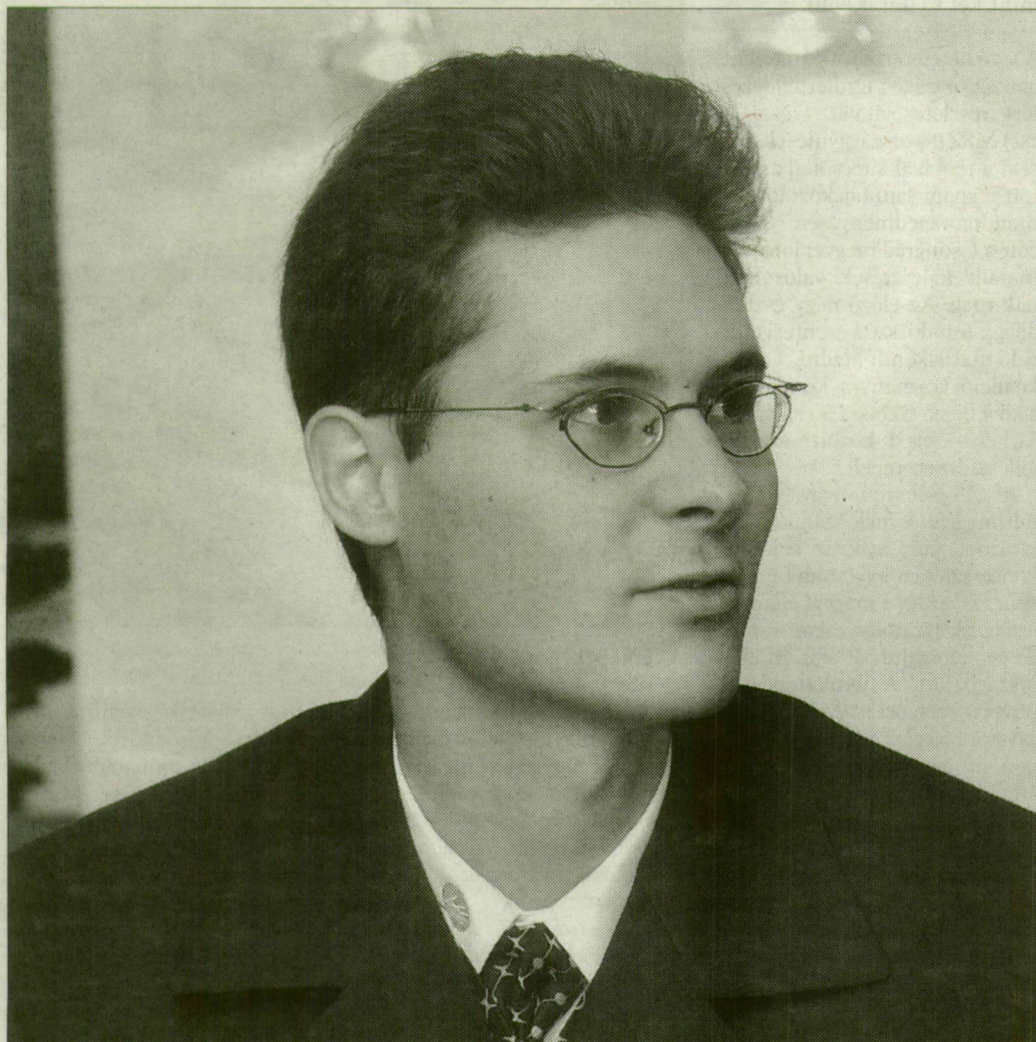
Lékö Péter. A világon talán nincs olyan ország, ahol ne ismernék a nevét. A jelen egyik leghíresebb sakkozójának vallhatja magát a szegedi versenyző. Már kisgyerekként a vb-címről álmodozott, s idén számára valóra válhat: a nyáron a profi elsőségért az orosz Vlagyimir Kramnyikkal mérkőzik.

Lékö Péter. Az utazó szegedi nagykövet. Városunk egyik leghíresebb polgára. Talán nincs olyan ország a világon, ahol ne ismernék őt. A világ legjobb sakkozói között tartják számon a még mindig csak 23 éves sportolót. Jelenleg az ötödik helyet foglalja el a világranglistán. És a csúcstól, amelyről gyermekkor óta álmodik, csak egy lépés választja el.

A magyar sakkzseni 1979-ben Szabadkán látta meg a napvilágot. Két év múlva édesanyjával és Tamás bátyjával a Szegedre költözött. Már fiatalon a sport játszotta a főszerepet az életében, hiszen először a Szegedi Dózsa labdarúgócsapatának kölyök korosztályában ismerkedett meg a labdarúgás alapjaival. Hiába tartották tehetséges focistának, és azóta sem tud megenni kedvenc sportága nélkül, mégis a sakkot választotta. Utóbb kiderült: jól tette, hiszen már eddig is fényes sikereket ért el.

1994-ben vívta ki élete első nagy diadalát, megnyerte az ifjúsági világbajnokságot, sőt ebben az évben a világ legfiatalabb nemzetközi nagymestere lett. Ha egy üzlet beindul – tartja a szólas. Ez igaz volt Lékö Péterre is. Bordeaux, London, Dortmund, Isztambul, Wijk aan Zee, Budapest. Csak néhány város, amelyet meghódított a sakkozó. Számunkra furcsa, de külföldön akkora népszerűségnek örvend, mint a focista David Beckham, a teniszező Andre Agassi, vagy a Forma-1-es pilóta, Michael Schumacher. Igazán mi magyarok nem is vagyunk tisztában azal, hogy mekkora tehetség ő. A sportág egyik világlklasszisa él közöttünk.

Sokan azt gondolták évekkal ezelőtt, hogy Lékö Péter egyszer elhagyja hazánkat, állampolgár-

Lékö Péter Szegeden akarja leélni életét.

Fotó: Schmidt Andrea

ságot vált, a továbbiakban más nemzetnek, más városnak szerez dicsőséget. Nem így történt! Igazán ez csak rajta múltott. Azonban imádja Magyarországot és nem tud elszakadni Szegedtől sem. A napfény városában akarja leélni az életét. A versenyekről mindig a petőfitelepi otthonába tér haza. Kedvese, Szofi Petroszjan is magyar állampolgár lett, az idén tette le az esküt. Sőt feleségének apja, a világhírű edző, Arshak Petroszjan ugyancsak Szegedre költözött. Az örmény válogatott szövetségi kapitánya lett Lékö első számú segítője. Fontos is a rendszeres szakmai felügyelet, hiszen a nyáron a profi világbajnoki címért az orosz Vlagyimir Kramnyikkal csatázik városunk büszkesége. Ilyen ered-

ményre még egyetlen magyar sakkozó sem volt képes, ez az első, hogy valaki ilyen magas szintre kerüljön.

A nagymester a sok-sok egyéni siker mellett a válogatott első számú játékosának is számít. 1999-ben az Európa-bajnokságon, tavaly pedig a szlovéniai Bledben megrendezett olimpián a második helyet szerezte meg a fiatal magyar csapattal.

A kiváló eredmények mellett továbbra is olyan közvetlen maradt, mint amilyen korábban volt. Nincs olyan szegedi esemény, amelyen ne vállalna szerepet. Teniszezett már az országos bajnokság kísérő programjaként az újszegedi Gellért Szabadidőközpontban, kiállt lapunk szerkesztésében a világhírű zeneszer-

zővel, Ennio Moriconéval, részt vett a sportcsarnokban a sportolók gáláján és rendszeresen pályára lép a Délmagyarország kispályás labdarúgócsapatában.

Igazán mi szegediek nem is tartjuk számon, hogy a világ egyik leghíresebb embere, Lékö Péter közöttünk él. Szegediként sikert sikerre halmoz, olyan hírnevet szerezve városunknak, amelyre eddig csak nagyon kevesen voltak képesek.

Tizenkét évvel ezelőtt, 1991-ben Lékö Péter már díjazottja volt a Szegedért Alapítványoknak. Idén ismét a jutalmazottak között szerepel: a város fődíjjal ismeri el azt, amit eddig elért, amit Szegedért és a magyar sakközásért tett.

SÜLI RÓBERT

A Szegedért Alapítvány elnöksége és kuratóriumi februárban döntöttek a 2003. évi díjazottak személyéről. Az alapítvány elnöksége az idei fődíjat Lékö Péter nemzetközi sakknagymesternek ítélte oda. A tudományos kuratórium díjazottja Dudits Dénes akadémikus, a Szegedi Biológiai Központ főigazgatója, a művészeti kuratóriumé Polner Zoltán író lett, a társadalmi-állampolgári kuratórium elismerését pedig Orbán Hedvig, a Szegedi Százszorszép Gyermekház igazgatója kapta. A díjakat hagyományosan a szegedi nagyárvíz évfordulójához legközelebb eső szombaton, azaz ma adják át a Szegedi Nemzeti Színházban rendezendő ünnepi gálaest keretében.

Dudits Dénes akadémikus, növénybiológus

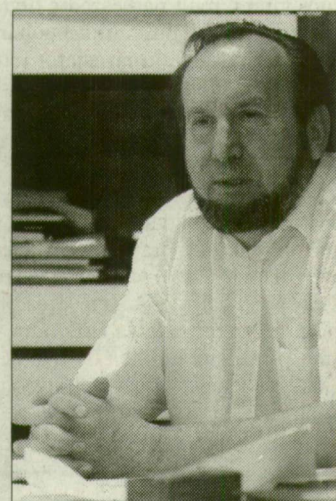
A város és a high-tech

A hős korban került Szegedre, amikor még senki sem lehetett biztos benne, hogy az itt létrehozott akadémiai kutatóbázis, a Szegedi Biológiai Központ (SZBK) a molekuláris biológia Európában egyik legrangosabb fellegrája lesz.

Az akkor igen fiatal, nagyjából egy időben ide került, más kutatókkal együtt Dudits Dénes azóta sokszor ecsetelte már azt a kivételes szerencsét, amit számukra – és persze Szegednek – jelentett, hogy a korban egyedinek számító, mi több, azóta is egyedülálló módon szervezték meg az intézményt. Tényleg a legtehetségesebbeket választották ki, valóban nagyfokú kutatói szabadságot élveztek, ráadásul jó körülmények között, nemzetközi együttműködésben dolgozhattak.

Már évtizedek óta biztosan tudjuk: igen jó „befektetés” volt. Dudits Dénes kutatási területe az agrárbiotechnológia, a növényi molekuláris és sejtgenetika, a génátviteli rendszerek kifejlesztése. Elsők között igazolta, hogy rendszertanilag távoli növények a testi sejtek fuzionálásával hibridizálhatók. Az általa kidolgozott génátviteli módszert világszerte alkalmazzák nemesítési alapanyag előállítására. Munkatársaival kukorica, lucerna és burgonya transzgenikus növényeket állítottak elő és olyan növényi géneket izoláltak, amelyek a sejtek osztódását, illetve differenciálódását szabályozzák. 1990 óta akadémikus, tíz éven át vezette a Növénybiológiai Intézetet, 1997 óta az SZBK főigazgatója.

Kiemelkedő tudományos vezető, felelősségteljes vezető, menedzser, modern lobbista, s bár „csak” 1970 óta él Szegeden, nagy lokálpatrióta. Évek óta, kintartóan, türelmes-türelmetlenül,

Dudits Dénes Szeged fejlesztéséért lobbizik. Fotó: Karnok Csaba

minden létező fórumot felhasználva lobbizik olyan fejlesztési tervek megvalósulásáért, amelyek Szeged számára kitörést hoznának az elmaradottságból és a szegénységből. A modern biotechnológiai ipar megtelepedésében látja a nagy lehetőséget. Az SZBK és más szegedi kutatóhelyek eredményeire, az ország legnagyobb biológiai kutatói potenciáljára támaszkodó fejlesztéseknek az itteni honosításában érdekelt, mert ebben látja a város jobb jövőjét, fenntartható fejlődését. Mert ezzel egy csapásra kapcsolódhatnánk a világ high-tech trendjéhez. Szeged, a biopolisz – ez a professzor álma, amelynek valóságáá válásához nagyszabású szervezésbe és lobbizásba fogott legutóbb.

A munkája a hobbi. És persze – a kertje. Ahol minden évben újraindítja a nagy kísérletet: lesz ideje megművelni? Egyszer bevalotta, félig mindig bio marad a kert, a családnak meg az marad, amit meghagynak a kukacok... S. E.

Orbán Hedvig a Százszorszép Gyermekház igazgatója

Az ember felelősségei

Orbán Hedviget, mindenki Hédi-díjéért még senki sem látta pihenni. A Százszorszép Gyermekház igazgatója elmondta, már gyermekkorában is ilyen élénk volt. Gyakran sokat vállal, igyekszik mindennek gyorsan és jól megfelelni.

Orbán Hédi ritkán keseredik el. Fotó: Karnok Csaba

Orbán Hedvig, Hédi 1967. június 30-án született Mezőhegyesen. Az általános iskola hatodik osztályát már Szegeden végezte. Nyolcadikosként, tizennégy éves korában került be az úttörőházba, ahol a középiskolásokat, főiskolásokat és dolgozó fiatalokat tömörítő ifiklub tagja lett.

– Nagyon jó baráti társaság alakult ki. A jó kapcsolat a mai napig tart – emlékezett vissza a kezdetekre Orbán Hédi.

Hédit ezután felvették az egyetem matematika-fizika szakára. Miután félévkor nem sikerült analízisvizsgája, fél évig képesítés nélküli nevelőként dolgozott az Ásotthalmi Általános Iskolában, majd 1987-ben a Százszorszép Gyermekházba került, ahol köznevelődési munkatársként helyezkedett el. Nagy előny volt Hédi számára, hogy korábban már éveket töltött el az intézményben.

1992-ben első alkalommal kellett pályázni a gyermekházak igazgatói posztjára. – Sokan biztattak, hogy én is adjam be a pályázatomat. Végül azért döntöttem így, mert szeretem, szerettem ezt a házat, és úgy éreztem, ha vezető leszek, megvalósíthatom a terveimet. Emellett persze komoly kihívásnak is tekintetem – magyarázta.

Mivel Orbán Hédi ekkor mind-

össze 25 éves volt, nem rendelkezett kellő vezetői tapasztalattal. Nem volt könnyű – jegyezte meg. Am Hédi ritkán keseredik el. Mint fogalmazott, nem szabad kétségbe esni, hiszen minden kátyúból ki lehet mászni. Amihez természetesen szükség van a kollégákra, jó szándékú emberekre, a szülőkre és gyerekekre is. Voltak idők, amikor erre a kitarásra nagy szükség volt a gyermekháznál. – Előfordult, hogy nap mint nap létünk és önmagunk igazolásával kellett foglalkoznunk.

– A díj, amit kapok, nemcsak a magam, hanem a gyermekház és a köznevelődési szakma fontosságának elismerése. Váratlanul ért, amikor közölték velem a hírt. Percekig álltam a telefonnál és nem jutottam szóhoz. Szerettem ezt a munkát. Fontos, hogy az ember azt csinálhassa, amit szeret. Úgy érzem, a helyemen vagyok. Addig szeretnék itt dolgozni, amíg meg tudunk újulni, egyre újat és újat tudunk kihozni magunkból. Amíg úgy érzem, hogy felelősséggel tartozom bizonyos dolgokért, addig nem szabad felállni.

A. T. J.

Polner Zoltán író, újságíró

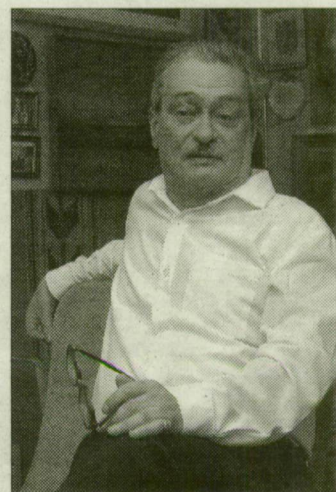
Folklórkincsünk kutatója

Polner Zoltán 70 éves szegedi születésű költő, újságíró, folklorista kapta ebben az esztendőben a Szegedért Alapítvány művészeti kuratóriumának díját.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Polner Zoltán 1933. január 24-én született Szegeden, 1955-ben szerzett magyar szakos tanári diplomát a szegedi egyetemen. Pitvaroson kezdte tanári pályáját, az 1956-os forradalom idején Csanádpalotán tanított. Közszereplése miatt nemcsak a faluból, hanem a katedrálról is távoznia kellett. Vaszzy Viktor alkalmazta a Szegedi Nemzeti Színházban segédrendezőnek. 1958-tól egy éven át Budapestben volt segéd munkás, majd Ferencszálláson, később Kiszomboron tanított. 1965-től a Csongrád Megyei Hírlap munkatársa, rovatvezetője, majd főmunkatársa volt egészen 1992-es nyugdíjba vonulásáig. Az elmúlt években Szegedi Szépirás címmel új irodalmi, művészeti folyóiratot indított, újjáélesztette a művészklubot.

Ezernyi riportot, számos mára

Polner Zoltán népköltészetet gyűjtött. Fotó: Karnok Csaba

művelődéstörténeti értékűvé vált tudós- és művészpörtrét írt. 1962-ben Szigorú vallomás címmel jelent meg első verseskötete, amit további nyolc követett. Mazonk ismerkedett meg későbbi feleségével, Katona Judit költővel. Különösen a népköltészet gyűjtései keltettek nagy visszhangot, A Teknyőkaparó, az Ördöngösök, a Sárember, a Földedősanyám, az Isten számolyánál és

a többi néprajzi kötetével beírta nevét a magyar folklorisztika történetébe.

Polner élete nyitott könyv, nem titkol belőle semmit, azt sem, hogy a III/III-as ügyosztály ügynöke volt. Erről így vallott nemrégiben a lapunk számára adott születésnap interjúban: „Zsarolással tudtak beszervezni 1968-ban, s 1989-ig késztettem jelentéseket szegedi írókról, művészekről. Ha valaki ezeket elolvassa, gyorsan észreveszi, igazán semmitmondó dolgok kerültek papírra, de csak enyhíti a bűnt, semmissé tenni nem tudja. Van, aki megbocsátott ezért, s van, aki megszakította velem minden kapcsolatot. Saját sorsomon láthattam, milyen megdöbbentő dolgokra képes egy diktatúra. Én 1980-ig bűnösnek számítottam a párt szemében, mert 1956-ban Csanádpalotán a forradalom mellé álltam. Eközben beszerveztek, s nemrégiben az derült ki, hogy egy titkos ügynökkel engem is figyelttek. Kelet-európai sors? Magyar sors? Mit mondjak? Ez volt Polner Zoltán szegedi költő sorsa. Szegentől nem mentes és egyben gyönyörű élet áll mögöttem.”